

DOI 10.31558/2307-2318.2026.1.14

УДК 332.146.2: 339.92:338.49

JELClassification: F15, H54, M14, R58

Шубалий О.

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки
Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

shubalyi@ukr.net

Погуляйко Ю.

PhD, Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-1640-2832>

upogalajko@gmail.com

Луччко Ю.

PhD, докторант кафедри економіки

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9006-5374>

nashaorbita2018@gmail.com

**АНАЛІЗ ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОЇ ТА СОЦІАЛЬНО
ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В РАМКАХ ПРОГРАМ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА**

У статті проведено аналіз проектів розвитку виробничої та соціально відповідальної інфраструктури в рамках програм європейського транскордонного співробітництва усіх прикордонних регіонів України з відповідними регіонами сусідніх країн ЄС. Наукова новизна дослідження полягає у системному підході до вивчення прикордоння як сукупності всіх прикордонних регіонів України та сусідніх країн ЄС. Методологічну основу роботи становить метод порівняльного аналізу та табличний метод, за допомогою яких досліджено результати програм «Польща–Білорусь–Україна 2014–2020», «Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна 2014–2020» та «Румунія–Україна 2014–2020». Авторами встановлено, що ключовими векторами інвестицій стали транспортна доступність, громадська безпека, охорона здоров'я та екологічна санація. Зокрема, у межах польсько-українського співробітництва акцент зміщено на модернізацію логістичних коридорів та цифровізацію систем безпеки, тоді як у співпраці з Угорщиною, Словаччиною та Румунією домінують проекти з протиповеневого захисту, енергоефективності та спеціалізованої медичної допомоги. Доведено, що участь у програмах Interreg дозволяє реалізовувати високовартісні об'єкти, фінансово обтяжливі для місцевих бюджетів. Аналіз суб'єктного складу показав провідну роль органів державної влади, ДСНС та академічних установ у забезпеченні трансферу технологій та впровадженні європейських стандартів проектного менеджменту. Визначено, що реалізація інфраструктурних проектів сприяє капіталізації географічних переваг регіонів та створенню інституційного підґрунтя для функціонування спільних підприємств і кластерів. Проаналізовано стратегічні пріоритети нових програм Interreg NEXT на період до 2027 року. Виявлено трансформацію підходів: від прямого будівництва до забезпечення стійкості медичних систем, адаптації до кліматичних змін та цифровізації послуг. Зроблено висновок, що програми транскордонного співробітництва є каталізатором інституційної трансформації регіональних систем,

перетворюючи кордон із бар'єра на інструмент економічної інтеграції та соціальної згуртованості. Результати дослідження можуть бути використані органами місцевого самоврядування для стратегічного планування розвитку прикордонних територій у процесі підготовки до вступу України в ЄС.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, виробнича інфраструктура, соціально відповідальна інфраструктура, програми транскордонного співробітництва, аналіз проектів, європейська інтеграція України.

Табл. – 3, Літ. – 10

Shubalyi O.

Dr. of Economics, Professor, Head of the Department of Economics
Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

e-mail: shubalyi@ukr.net

Pohuliaiko Yu.

PhD (economics), Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0003-1640-2832>

e-mail: upogalajko@gmail.com

Luhechko Yu.

PhD (economics), postdoctoral candidate at the Department of Economics
Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-9006-5374>

e-mail: nashaorbita2018@gmail.com

**ANALYSIS OF PROJECTS FOR THE DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE AND
SOCIAALLY RESPONSIBLE INFRASTRUCTURE WITHIN THE FRAMEWORK OF
EUROPEAN CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMS**

The article analyses projects for the development of productive and socially responsible infrastructure within the framework of European cross-border cooperation programmes between all border regions of Ukraine and the corresponding regions of neighbouring EU countries. The scientific novelty of the study lies in its systematic approach to the study of the border area as a whole, comprising all border regions of Ukraine and neighbouring EU countries. The methodological basis of the work is the comparative analysis method and the tabular method, which were used to study the results of the programmes 'Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020', 'Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine 2014-2020' and 'Romania-Ukraine 2014-2020'. The authors found that the key vectors of investment were transport accessibility, public safety, healthcare and environmental remediation. In particular, Polish-Ukrainian cooperation has focused on the modernisation of logistics corridors and the digitisation of security systems, while cooperation with Hungary, Slovakia and Romania has been dominated by projects related to flood protection, energy efficiency and specialised medical care. It has been proven that participation in Interreg programmes allows for the implementation of high-cost projects that are financially burdensome for local budgets. An analysis of the participants showed the leading role of state authorities, the State Emergency Service and academic institutions in ensuring technology transfer and the implementation of European project management standards. It has been determined that the implementation of infrastructure projects contributes to the capitalisation of the geographical advantages of regions and the creation of an institutional basis for the functioning of joint ventures and clusters. The strategic priorities of the new Interreg NEXT programmes for the period up to 2027 have been analysed. A transformation of approaches has been identified: from direct construction to ensuring the sustainability of healthcare systems, adaptation to climate change

and the digitalisation of services. It has been concluded that cross-border cooperation programmes are a catalyst for the institutional transformation of regional systems, transforming the border from a barrier into a tool for economic integration and social cohesion. The results of the study can be used by local authorities for strategic planning of the development of border areas in the process of preparing Ukraine for EU accession.

Keywords: cross-border cooperation, production infrastructure, socially responsible infrastructure, cross-border cooperation programmes, project analysis, European integration of Ukraine.

Tabl. – 3, Ref. – 10

Постановка проблеми. Реалізація інфраструктурних проектів у межах програм європейського транскордонного співробітництва в умовах повномасштабної війни виступає базовою детермінантою подолання структурних диспропорцій економіки прикордонних регіонів України та підвищення їхньої конкурентоспроможності порівняно з сусідніми регіонами країн Європейського Союзу. Відповідно, актуальним завданням наразі є формування сучасної прикордонної виробничої та соціально відповідальної інфраструктури, яка дозволить перевести декларативне співробітництво у площину реальної економічної інтеграції, створюючи інституційне підґрунтя для функціонування спільних підприємств та транскордонних кластерних ініціатив. Адже розбудова логістичних вузлів, науково-технологічних парків та енергетичних мереж дозволить отримати мультиплікативний ефект, стимулюючи залучення додаткових прямих іноземних інвестицій та активізацію трансферу технологій між суб'єктами господарювання суміжних країн ЄС. З іншого боку, інвестування в об'єкти соціальної інфраструктури на засадах соціальної відповідальності слід розглядати не тільки з позицій збереження людського капіталу у прикордонних з ЄС регіонах України, а й формування сприятливого соціального клімату, що сприятиме поверненню біженців після завершення повномасштабної війни. Тому перед плануванням нових проектів та ініціатив важливо провести детальний аналіз попередньо реалізованих проектів розвитку виробничої та соціально відповідальної інфраструктури в рамках програм європейського транскордонного співробітництва України з сусідніми країнами ЄС.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед останніх наукових досліджень, які стосуються вивчення стану та перспектив реалізації інфраструктурних проектів транскордонного співробітництва прикордонних з ЄС регіонів України можна виділити праці Волкової Н. [1], Гальо Я. М. та Реслер М. В. [2], Ерфан С. А. та Заяць М. Т. [3], Олдак Л., Гулько Л. та Шевкун, А. [5] та ін. Також можна виділити ряд узагальнюючих праць за підсумками реалізованих проектів. Зокрема, про тіньовий сектор в економіці прикордонних територій [9] та капіталізацію ефектів від проектів, реалізованих на польсько-українському кордоні протягом 2014-2020 років [10], науково-технічну діяльність у сфері транскордонного співробітництва [4]. Крім того, деталізовану інформацію про зміст реалізованих інфраструктурних проектів, умови нового конкурсу представлено на офіційних інтернет сторінках програм «Польща-Україна» [7], «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна» [6], «Румунія-Україна» [8].

Метою статті є проведення аналізу проектів розвитку виробничої та соціально відповідальної інфраструктури в рамках програм європейського транскордонного співробітництва усіх прикордонних регіонів України з відповідними регіонами сусідніх країн ЄС.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Наразі прийнято багато нормативно-правових актів, які регулюють транскордонне співробітництво, опубліковано багато наукових праць та аналітичних оглядів виділено, де розглядаються переважно проблеми та особливості транскордонного співробітництва між групами

прикордонних регіонів України на прикордонних регіонів краї ЄС, які мають спільний кордон, наприклад, польсько-українське прикордоння, румунсько-українське прикордоння та ін. Тоді як мало досліджень, які розглядають прикордоння у сукупності усіх прикордонних регіонів та відповідно усіх прикордонних регіонів сусідніх країн ЄС.

Методика дослідження. Дослідження базується на використанні методу порівняльного аналізу з використанням табличного методу для вивчення особливостей та досвіду реалізації великих інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках програм транскордонного співробітництва Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства (ЄІСП) за участі українських партнерів. Дослідження передбачало формування на основі офіційних джерел аналітичних таблиць з основними результатами реалізації великих проектів розвитку виробничої і соціально відповідальної інфраструктури за участі українських партнерів, реалізованих в рамках таких програм транскордонного співробітництва: «Польща–Білорусь–Україна (PL-BL-UA) 2014-2020», «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна (HUSKROUA) 2014-2020», «Румунія–Україна (Romania-Ukraine) 2014-2020». А надалі передбачено проведення аналізу особливостей та порівняння пріоритетів реалізації відповідних проектів залежно від груп регіонів, які взяли участь у програмах ЄС Interreg.

Виклад основного матеріалу. Реалізація інфраструктурних проектів у межах програм Interreg виступає практичним механізмом реалізації концепції смарт-спеціалізації, сприяючи вирівнюванню технологічного рівня та соціальних стандартів між державами-членами ЄС та сусідніми країнами-партнерами. Підтримка виробничої інфраструктури через фонди ЄС дозволяє інтегрувати малий та середній бізнес у глобальні виробничі мережі, стимулюючи створення нових робочих місць та підвищуючи податкоспроможність місцевих бюджетів. Важливою перевагою участі прикордонних регіонів у програмах Interreg є можливість отримання до 90% фінансових ресурсів на фінансування реалізації важливих, так званих великих, проектів розвитку виробничої та соціально відповідальної інфраструктури, що дозволяє прикордонним регіонам ефективніше капіталізувати свої унікальні географічні та ресурсні переваги в межах спільного європейського ринку. Для цілей подальшого вивчення пріоритетів регіонального розвитку на рівні прикордонних до країн ЄС регіонів важливого значення набуває проведення аналізу уже реалізованих великих інфраструктурних проектів.

На першому етапі детальніше проаналізовано великі інфраструктурні проекти, реалізовані в рамках Програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна (PL-BL-UA) 2014-2020» за участі українських партнерів (Табл. 1).

Проведений аналіз дозволяє констатувати високий ступінь залученості українських партнерів до модернізації прикордонної інфраструктури. Реалізація проектів відбувалася за трьома ключовими напрямками: транспортна доступність, громадська безпека та охорона здоров'я. Найбільша кількість проектів (3 з 6) зосереджена в секторі «Транспорт», що спрямовано на розширення регіональних доріг (№ 885, № 812) та реконструкцію мостів для покращення логістичного сполучення між Україною та Польщею. Значна увага приділяється медичній безпеці (будівництво туберкульозної лікарні на Закарпатті) та екологічній санації Шацького національного природного парку, що класифікуються під спільним пріоритетом «Охорона здоров'я». Окремим напрямом виступає створення системи швидкого реагування у Львові, що свідчить про цифровізацію та модернізацію правоохоронної сфери.

Загальна сума інвестицій в реалізації проаналізованих проектів становить 37,92 млн євро, з яких частка співфінансування з боку Європейського інструменту сусідства (ЄІС) складає 33,78 млн євро. Середній рівень грантової підтримки досягнув приблизно 89% від загального бюджету, що підкреслює високу роль міжнародних донорських коштів у реалізації капітальних інфраструктурних об'єктів.

Таблиця 1 – Аналіз великих інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках Програми транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна (PL-BL-UA) 2014-2020» за участі українських партнерів

Назва проекту	Пріоритет	Головний бенефіціар	Бенефіціар з України	Загальний бюджет, млн. євро	Співфінансування з ЄС, млн. євро	Роки реалізації
Розширення/реконструкція регіональної дороги № 885 Перемишль – Германовіце – Державний кордон на км 3+642 – 10+257	Транспорт	Підкарпатське Регіональне Управління Доріг	Львівська ОДА	7,485	6,737	2018 - 2021
Покращення доступу до прикордонного регіону шляхом реконструкції воєводської дороги № 698, що включає відновлення мосту над річкою Точна в Лосіцах	Транспорт	Мазовецьке воєводство	Волинська ОДА	5,094	4,584	2018 - 2021
Розширення воєводської дороги № 812 на ділянці Королювка-Влодава	Транспорт	Люблінське Воєводство	Волинська ОДА	6,486	5,494	2018 - 2020
Створення системи швидкого реагування на злочини і події у Львові	Безпека	Головне управління Національної поліції у Львівській області		6,0	5,4	2018 - 2023
Зменшення ризику епідемії туберкульозу на прикордонних територіях України і Польщі шляхом будівництва туберкульозної лікарні на 100 ліжок в Закарпатській області та впровадження інноваційних методів моніторингу, профілактики і лікування туберкульозу"	Охорона здоров'я	Департамент охорони здоров'я Закарпатської ОДА	КНП «Обласний клінічний фтизіопульмонологічний лікувально-діагностичний центр» Закарпатської ОДА	6,4	5,76	2019 - 2023
Покращення екологічної ситуації у Шацькому національному природному парку шляхом каналізування населених пунктів навколо озера Світязь	Охорона здоров'я	Ковельська районна державна адміністрація	Гміна Влодава Люблінське воєводство	6,45	5,805	2018 - 2022
Загальна сума				37,915	33,78	

Джерело: складено авторами на основі джерела [7].

Участь української сторони представлена переважно органами державної влади та спеціалізованими установами західних областей. Волинська область демонструє активність у дорожньому будівництві та екологічній сфері (каналізування навколо озера

Світязь). Тоді як Львівська область фокусується на транспортній інфраструктурі та впровадженні інноваційних систем безпеки (система швидкого реагування на злочини). Зі свого боку, Закарпатська область реалізувала стратегічно важливий об'єкт у медичній сфері – будівництво туберкульозної лікарні вартістю 6,4 млн євро. Найбільш вартісним проектом стала реконструкція регіональної дороги № 885 (7,49 млн євро), що реалізовувався у партнерстві з Львівською ОДА.

Основними бенефіціарами з української сторони виступають органи державної влади (Львівська та Волинська ОДА), правоохоронні органи (ГУ Нацполіції у Львівській області) та спеціалізовані медичні заклади. Проекти охоплюють ключові прикордонні області України – Львівську, Волинську та Закарпатську. Також бачимо, що головними бенефіціарами у більшості транспортних проектів є польські воєводства (Підкарпатське, Мазовецьке, Люблінське), що демонструє інтегрований підхід до управління інфраструктурою. Більшість проектів було розпочато у 2018–2019 роках, а їх завершення вже у 2022–2023 роках вказує на тривалий інвестиційний цикл, характерний для великого будівництва. Особливої уваги заслуговує гуманітарна складова: проекти з охорони здоров'я та екології (зокрема захист екосистеми Шацького національного природного парку) мають на меті не лише розбудову мереж, а й запобігання транскордонним епідеміологічним та екологічним загрозам. Видно, що Програма демонструє стратегічний фокус на розбудові логістичних коридорів та зміцненні соціально-екологічної безпеки, забезпечуючи високу долю фінансування за рахунок коштів ЄС.

Для наступних етапів транскордонної співпраці в межах нової програми Interreg NEXT «Польща–Україна 2021–2027» визначено п'ять стратегічних пріоритетів.

1. Довкілля (Environment) – є одним із найбільш фінансово містких і спрямований на екологічну стійкість регіону через сприяння адаптації до змін клімату, розвитку водного господарства, біорізноманіття.

2. Здоров'я (Health), де фокус переміщується з простого будівництва на якість та доступність послуг для забезпечення стійкості медичних систем, розвитку сімейної медицини, психологічної реабілітація.

3. Туризм (Tourism). Метою є перетворення культурної спадщини на двигун економічного зростання за рахунок сприяння розвитку сталого туризму і культурної спадщини.

4. Співпраця (Cooperation) – реалізується переважно через Фонд малих проектів через механізм підтримки локальних ініціатив громадських організацій, культурного обміну, спортивних заходів та молодіжної співпраці, обмін досвідом між муніципалітетами щодо управління, цифровізації послуг та безпеки громад.

5. Доступність (Accessibility) – ключовий напрям для покращення логістичного сполучення через сприяння інтермодальної мобільності, доступу до мережі TEN-T тощо.

Загалом нова Програма охоплює Волинську, Львівську, Закарпатську, Рівненську, Тернопільську та Івано-Франківську області з боку України та 4 прикордонні воєводства Польщі.

На наступному етапі проведено детальніший аналіз основних інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках Програми «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна (HUSKROUA) 2014-2020» за участі українських партнерів (Табл. 2).

Як видно з таблиці спектр проектної діяльності охоплює вісім ключових напрямів, серед яких домінують охорона здоров'я, безпека, екологія та культура/туризм. Найбільш фінансово містким напрямом є забезпечення транскордонної безпеки та запобігання повеням у межиріччі Тиса-Тур, що поєднує пріоритети безпеки та екології. Крім того, значна увага приділяється гуманітарному сектору, зокрема охороні здоров'я, через проекти з обміну знаннями про малоінвазивну хірургію, боротьбу з туберкульозом та догляд за пацієнтами високого ризику.

Загальний бюджет представленого пулу проєктів становить 10,84 млн євро, з яких 9,37 млн євро (приблизно 86,4%) забезпечено за рахунок співфінансування з боку Європейського інструменту сусідства. Найбільшим за обсягом фінансування проєктом є ініціатива «Зміцнення транскордонної безпеки для запобігання повеням...» із бюджетом 4,12 млн євро. Маломасштабні, але стратегічно важливі проєкти, такі як створення енергетично сталих університетів або інтегрованих туристичних маршрутів, мають бюджети в межах 0,32–0,40 млн євро, що свідчить про диференційований підхід до фінансування.

Якщо звернути увагу на суб'єктний склад та роль українських партнерів, то видно, що українські інституції виступають як Головними бенефіціарами (наприклад, БУВР р. Тиса, ІФНТУНГ, ТАІФ), так і стратегічними партнерами у транскордонних консорціумах. Географія партнерства з української сторони охоплює переважно Закарпатську, Івано-Франківську та Чернівецьку області. Серед учасників спостерігається широке представництво різних типів організацій: від державних структур (ДСНС, Служба автомобільних доріг) до академічних установ та громадських організацій (ГО «Екосфера», Туристична асоціація Івано-Франківщини).

Аналіз динаміки реалізації розглянутих проєктів за часовими рамами показує, що основний цикл імплементації проєктів припав на період 2019-2023 років, що свідчить про середньострокове планування інфраструктурних та освітніх змін. Проєкти у сфері медицини та безпеки (наприклад, раннє попередження про надзвичайні ситуації) демонструють активну фазу реалізації у 2021-2023 роках, що підкреслює їх актуальність для сталого розвитку регіону.

Для наступних етапів Програми Interreg NEXT «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна 2021-2027» пріоритетні напрями для Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей, а також сусідніх регіонів країн-членів ЄС, структуровані за трьома основними стратегічними пріоритетами:

1. Стійкий та зелений прикордонний регіон (Resilient and Green Border Region). Цей пріоритет спрямований на екологічну безпеку та адаптацію до кліматичних змін через сприяння реалізації спільних заходів щодо зменшення впливу змін клімату та антропогенних загроз, а також збереження біорізноманіття та зменшення забруднення: захист природи, розвиток зеленої інфраструктури (зокрема в містах) та заходи зі зменшення всіх форм забруднення.

2. Здоровий і привабливий прикордонний регіон (Healthy and Attractive Border Region). Тут фокус спрямований на соціальну інклюзію та розвиток людського капіталу. Зокрема, сприятимуть реалізації проєктів, які передбачають рівний доступ до медичної допомоги, а також розвиток культури і сталого туризму через посилення ролі культурної спадщини та туризму як драйверів економічного розвитку, соціальних інновацій та згуртованості громад.

3. Регіон співпраці (Cooperating Border Region). Цей напрям зосереджений на покращенні інституційної взаємодії за рахунок сприяння ефективному державному управлінню та безпеці, адже окремий акцент зроблено на створення безпечнішої Європи через спільні ініціативи у правоохоронній та безпековій сферах.

Відповідно, загальний бюджет цієї програми на період до 2027 року становить понад 73 млн. євро.

На наступному етапі проаналізовано реалізовані великі інфраструктурні проєкти за Програмою транскордонного співробітництва «Румунія–Україна (Romania-Ukraine) 2014-2020» (Табл. 3).

Таблиця 2 – Аналіз основних інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках Програми «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна (HUSKROUA) 2014-2020» за участі українських партнерів

Повна назва проекту	Пріоритет	Головний бенефіціар	Бенефіціар з України	Всього бюджет, млн. євро	Співфінансування з ЄІС, млн. євро	Роки реалізації
Зміцнення транскордонної безпеки для запобігання повеням у межах річки Тиса-Тур	Безпека / Екологія	БУВР р. Тиса (UA)	Виноградівське МУВГ; ГО «Екосфера»	4,12	3,71	2019 – 2023
Транскордонна мережа енергетично сталих університетів	Енергоефективність	ІФНТУНГ (UA)	-	0,32	0,29	2019 – 2022
52 враження карпатського способу життя: переосмислення традиційних культур праці	Культура / Туризм	ТАІФ (UA)	Туристична асоціація Івано-Франк. області	0,58	0,51	2020 – 2023
Культурне сполучення – культурна мобільність у прикордонній зоні	Культурна спадщина	Музей Сату-Маре (RO)	Закарпат. музей народ. архіт та побуту	0,56	0,51	2019 – 2021
Сучасна прикордонна інфраструктура – успішний Карпатський регіон	Транспорт	Асоціація «IARDI» (UA)	Служба автомобільних доріг у Закарпат. обл.	1,0	0,9	2020 – 2023
Карпатські лісові школи – співробітництво для охорони природи та екоосвіти	Екологічна освіта	Туристична асоціація Івано-Франк. області	Долинська РДА; Вигодська селищна рада	0,67	0,6	2019 – 2022
Підвищення екологічної обізнаності через збереження кажанів у прикордонні	Охорона природи	Асоціація E-Consult (RO)	Інститут еколого-релігійних студій	0,46	0,41	2020 – 2022
Транскордонний обмін знаннями про методи малоінвазивної хірургії	Охорона здоров'я	Центральна лікарня Боршод (HU)	Закарпатська обл. лікарня ім. А. Новака	0,46	0,42	2021 – 2023
Для туберкульозу немає кордонів	Охорона здоров'я	Обласна дитяча лікар., м.Мукачеве	-	0,85	0,38	2021 – 2023
Транскордонне співробітництво для догляду за пацієнтами з високим ризиком	Охорона здоров'я	Лікарня Св. Даміана (HU)	Ужгородська районна клінічна лікарня	0,91	0,82	2021 – 2023
Раннє попередження та спільна готовність до НС на кордоні	Безпека	Комуна Тарна-Маре (RO)	ДСНС у Закарпат. обл.; Щ «Новум»	0,51	0,46	2021 – 2023
Інтегрований транскордонний туристичний маршрут	Культура / Туризм	Місто Сірет (RO)	Чернівецька міська рада	0,4	0,36	2019 – 2022
Загальна сума				10,84	9,37	

Джерело: складено авторами на основі джерела [6].

Таблиця 3 – Аналіз великих інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках Програми транскордонного співробітництва «Румунія–Україна (Romania-Ukraine) 2014-2020» за участі українських партнерів

Повна назва проекту	Пріоритет	Головний бенефіціар	Бенефіціар з України	Загальний бюджет, млн євро	Співфінансування ЄС, млн євро	Роки реалізації
Покращення рівня безпеки населення у транскордонному регіоні через спільне навчання та співпрацю в управлінні надзвичайними ситуаціями – BRIDGE	Безпека та охорона	Повітова рада Сучави (RO)	Управління ДСНС у Чернівецькій та Івано-Франківській областях	8,20	7,40	2019 – 2023
Транскордонна мережа для надання послуг з лікування та діагностики ВІЛ/СНІД у регіоні Сату-Маре – Івано-Франківськ	Охорона здоров'я	Лікарня інфекційних захворювань Сату-Маре (RO)	Івано-Франківський обласний центр СНІДу	2,20	1,98	2020 – 2023
Персоналізована медицина – нові підходи до діагностики та лікування раку в регіоні Сучава – Чернівці	Охорона здоров'я	Університет «Штефан чел Маре» (RO)	Чернівецький обласний онкологічний диспансер	1,60	1,44	2021 – 2023
Спільна спадщина: збереження та промоція культури в прикордонному регіоні Румунії та України	Місцева культура	Мерія міста Ботошань (RO)	Виконавчий комітет Івано-Франківської міської ради	1,05	0,95	2020 – 2022
Розвиток інфраструктури туризму та культури в Сату-Маре та Тячеві	Культура та спадщина	Муніципалітет Сату-Маре (RO)	Тячівська міська рада (Закарпатська обл.)	0,88	0,79	2019 – 2022
Транскордонна співпраця у сфері енергоефективності громадських будівель – GREEN LIGHT	Енергетика та екологія	Повітова рада Марамуреш (RO)	Ужгородська міська рада	0,95	0,85	2020 – 2023
Спільне реагування на ризики природних та техногенних катастроф у транскордонній зоні (SAFE AREA)	Запобігання катастрофам	Повітова інспекція з НС Сучава (RO)	Головне управління ДСНС в Івано-Франківській області	1,10	0,99	2021 – 2023
Згальна сума				15,98	14,40	

Джерело: складено авторами на основі джерела [8].

Бачимо, що ключовим вектором співпраці за цієї Програмою виступає безпека та запобігання катастрофам, що підтверджується реалізацією найбільш масштабного проекту програми – BRIDGE, спрямованого на спільне навчання та управління надзвичайними ситуаціями. Важливим елементом є охорона здоров'я, представлена

спеціалізованими ініціативами з діагностики та лікування ВІЛ/СНІД у регіоні Сату-Маре – Івано-Франківськ, а також впровадженням персоналізованих підходів до терапії онкологічних захворювань у регіоні Сучава – Чернівці. Напрямок енергетики та екології реалізується через проєкт GREEN LIGHT, орієнтований на підвищення енергоефективності громадських будівель, що відповідає сучасним вимогам сталого розвитку. Збереження місцевої культури та спільної спадщини забезпечується через інфраструктурні проєкти розвитку туризму в Тячеві та промоцію культурних цінностей у прикордонних регіонах.

Сумарний бюджет проаналізованих проєктів складає 15,98 млн євро, з яких лівова частка – 14,4 млн євро (приблизно 90,1%) – забезпечена за рахунок грантового співфінансування з боку Європейського інструменту сусідства (ЄІС). Також спостерігається значна концентрація ресурсів у секторі безпеки: бюджет одного лише проєкту BRIDGE становить 8,2 млн євро, що перевищує 50% від загального обсягу інвестицій у представленому переліку. Тоді як інші інфраструктурні проєкти мають збалансоване фінансування в межах 0,88-2,2 млн євро, що дозволяє рівномірно розвивати соціальну та культурну сфери.

Українські партнери представлені переважно виконавчими комітетами міських рад (Івано-Франківськ, Ужгород, Чернівці, Тячів) та профільними державними структурами, такими як ДСНС в Івано-Франківській та Чернівецькій областях. Роль Головних бенефіціарів у більшості випадків виконують румунські інституції (Повітові ради Сучави, Марамурешу, Мерія Ботошань), що свідчить про активну роль румунської сторони в ініціюванні та менеджменті спільних заходів. Географічний фокус програми чітко окреслений транскордонними парами: Сучава – Чернівці, Сату-Маре – Івано-Франківськ та Марамуреш – Закарпаття.

Загалом Проєкти характеризуються тривалим інвестиційним циклом, більшість із яких стартували у 2019-2021 роках із плановим завершенням у 2022-2023 роках. Сталість результатів забезпечується через створення довгострокових мереж (наприклад, для надання медичних послуг) та розвиток спільної інфраструктури, що функціонуватиме після завершення фази активного фінансування.

Для наступного етапу співпраці в межах програми Interreg NEXT Румунія–Україна 2021-2027 стратегічні пріоритети для Закарпатської, Івано-Франківської, Чернівецької та Одеської областей зосереджені на трьох ключових напрямках, що отримали фінансування у розмірі 54 млн євро:

1. Екологічний фокус та кліматична стійкість (Environment). Цей пріоритет дуже важливий для збереження природного потенціалу Карпат та придунайських територій через спрямованість на адаптацію до зміни клімату, захист біорізноманіття та чисту енергію.

2. Соціальний розвиток та охорона здоров'я (Social Development). Даний напрямок орієнтований на підвищення якості життя та інклюзивність послуг через сприяння забезпеченню медичної безпеки, освіти та навчання, розвитку культурної спадщини та сталого туризму.

3. Транскордонне управління та безпека (Border Cooperation). Вказаний пріоритет спрямований на покращення інституційної взаємодії та безпеки кордонів за рахунок вдосконалення управління кордонами та реалізації спільних заходів правоохоронних органів та служб цивільного захисту для реагування на спільні загрози.

Отже, можна констатувати, що вимоги програм Interreg щодо інклюзивності та екологічності проєктів змушують бенефіціарів впроваджувати найвищі європейські стандарти соціальної відповідальності, що безпосередньо корелює з якістю людського розвитку та індексом щастя мешканців прикордоння. Завдяки фінансуванню Interreg стає можливою реалізація високовартісних інфраструктурних проєктів (пунктів

пропуску, мостів, енергомереж), які мають важливе значення для транскордонної логістики, проте є фінансово обтяжливими для окремих представників органів місцевого самоврядування, особливо сільських територіальних громад.

Висновки. Участь українських партнерів у таких програмах Interreg сприяє адаптації вітчизняних стандартів проектного менеджменту до регламентів ЄС, що є необхідним кроком на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі. Перевагою є те, що проекти Interreg вимагають дзеркального або комплементарного розвитку інфраструктури по обидва боки кордону, що забезпечує збалансований вплив на розвиток прикордонних територіальних громад.

Зокрема, Програма PL-BL-UA 2014-2020 стала дієвим інструментом залучення європейських інвестицій у розвиток прикордонних територій України, забезпечивши синергію між покращенням транспортної мобільності, зміцненням екологічної безпеки та модернізацією соціально відповідальної інфраструктури. Аналіз інфраструктурних проектів, реалізованих в рамках Програми «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна (HUSKROUA) 2014-2020» свідчить про високу інтегрованість українських партнерів у європейський інфраструктурний простір, де пріоритет надається екологічній безпеці та модернізації соціальної сфери при високій частці фінансової підтримки з боку ЄС. Програма «Румунія–Україна 2014-2020» продемонструвала високу ефективність у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я, забезпечивши значні капітальні вкладення у безпекову інфраструктуру західних регіонів України.

Таким чином, програми Interreg NEXT виступають не просто джерелом фінансових ресурсів, а каталізатором глибокої інституційної трансформації регіональних систем, де виробнича та соціальна інфраструктура стає фундаментом для стійкого транскордонного розвитку. Комплексна розбудова інфраструктури посилює адаптивну здатність прикордонних територій до зовнішніх шоків, трансформуючи кордон із бар'єрного чинника в інструмент інтенсифікації міжрегіональних зв'язків та джерело додаткових конкурентних переваг.

Перспективи подальших досліджень значною мірою можуть бути пов'язані з проведенням деталізованого порівняльного аналізу реалізації транскордонних проектів уже за програми Interreg NEXT та вивчення їх ефективності для прикордонних регіонів залучених країн порівняно з попереднім етапом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова, Н. (2023). Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-52>
2. Гальо, Я. М., Реслер М. В. (2022). Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС - випробування війною. *Міжнародний науковий журнал «Освіта і наука»*, №, 2(33). С.244-266. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9468>
3. Ерфан, Є. А., Заяць М. Т. (2022). Реалізація транскордонного співробітництва в розрізі інституційних механізмів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Вип. 41. С. 37–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-7>
4. Науково-технічна діяльність у сфері транскордонного співробітництва. Перспективи розвитку, імплементація кращих європейських практик : монографія [електронний ресурс] / Ірина Балачук, Сергій Ігнацевич, Олена Михальченкова, Наталія Горностай, Зоя Шарлович. – Київ – Ломжа : УкрІНТЕІ-MANS w Łomży. Видавництво: MANS w Łomży, 2025. – 230 с.

5. Олдак, Л., Гунько, Л., & Шевкун, А. (2023). Державне регулювання транскордонного співробітництва на регіональному рівні. *Ефективність державного управління*, (66), 127–137. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.66.2021.233467>

6. Програма транскордонного співробітництва «Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна (HUSKROUA) 2014-2020». <https://huskroua-cbc.eu/projects/financed-projects-database>

7. Програма транскордонного співробітництва «Польща–Білорусь–Україна (PL-BL-UA) 2014-2020». <https://www.pbu2020.eu/ua/projects2020>

8. Програми транскордонного співробітництва «Румунія–Україна (Romania-Ukraine) 2014-2020». <https://ro-ua.net/ua/home-2014-2020-ua>

9. Розвиток транскордонного співробітництва: тіньовий сектор в економіці прикордонних територій: науково-аналітична доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». – Львів, 2018. – 65 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

10. Buller, L. (2024). Capitalization of the effects of projects implemented on the Polish-Ukrainian border in the EU Financial Perspective 2014–2020 (I, p. 196). Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie. <https://pbu2020.eu/pl/librarynews/107#book/>

REFERENCES

1. Volkova, N. (2023). Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy z krainamy YeS v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny [Cross-border cooperation between Ukraine and EU countries in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-52>

2. Halió, Ya. M., & Resler, M. V. (2022). Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy z krainamy YeS - vyprobuvannia viinoiu [Cross-border cooperation between Ukraine and EU countries - the test of war]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Osvita i nauka»*, 2(33), 244–266. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/9468>

3. Erfan, Ye. A., & Zaiats, M. T. (2022). Realizatsiia transkordonnoho spivrobitnytstva v rozrizi instytutitsiinykh mekhanizmiv [Implementation of cross-border cooperation in terms of institutional mechanisms]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu: serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 41, 37–41. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-41-7>

4. Balanchuk, I., Ihnatsevych, S., Mykhalchenkova, O., Hornostai, N., & Sharlovych, Z. (2025). *Naukovo-tekhnichna diialnist u sferi transkordonnoho spivrobitnytstva. Perspektyvy rozvytku, implementatsiia krashchykh yevropeiskykh praktyk: monohrafiia* [Scientific and technical activity in the field of cross-border cooperation. Development prospects, implementation of the best European practices: monograph]. MANS w Łomży.

5. Oldak, L., Hunko, L., & Shevkun, A. (2023). Derzhavne rehuliuвання transkordonnoho spivrobitnytstva na rehionalnomu rivni [State regulation of cross-border cooperation at the regional level]. *Efektynnist derzhavnoho upravlinnia*, 66, 127–137. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.66.2021.233467>

6. Hungary-Slovakia-Romania-Ukraine Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020 (HUSKROUA). (n.d.). *Financed projects database*. <https://huskroua-cbc.eu/projects/financed-projects-database>

7. Poland-Belarus-Ukraine Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020 (PL-BL-UA). (n.d.). *Projects*. <https://www.pbu2020.eu/ua/projects2020>

8. Romania-Ukraine Cross-Border Cooperation Programme 2014-2020. (n.d.). *Projects*. <https://ro-ua.net/ua/home-2014-2020-ua>

9. M. I. Dolishniy Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine. (2018). *Rozvytok transkordonnoho spivrobotnytstva: Tinovyi sektor v ekonomitsi prykordonnykh terytorii: naukovo-analitychna dopovid* [Development of cross-border cooperation: The shadow sector in the economy of border territories: scientific and analytical report]. (Series "Problems of Regional Development").

10. Buller, L. (2024). *Capitalization of the effects of projects implemented on the Polish-Ukrainian border in the EU Financial Perspective 2014–2020*. Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie. <https://pbu2020.eu/pl/librarynews/107#book/>

Стаття надійшла до редакції 06.01.2026

Стаття прийнята до друку після рецензування 20.01.2026